

УДК 330.341.2:334.7.01

СОЦІАЛЬНА МОБІЛІЗАЦІЯ ЯК МЕТОД ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДИ

Бакіна Т.В., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: The importance of public participation in problem solution local is identified, six stages of effective social mobilization are extracted, classification of social mobilization is carried out on organizational identifier.

Key words: social mobilization, community, local government, sustainable development.

Постановка проблеми. З розвитком демократії прийшло усвідомлення важливості участі громадськості в управлінні державними справами, необхідності забезпечення реальних можливостей для впливу громадян на дії

влади, розвиток та реалізацію планів і програм, розв'язання наявних проблем. Україна обрала для себе демократичний шлях розвитку, європейську інтеграцію проголошено стратегічною метою. На всіх рівнях влада говорить про важливість діалогу з громадськістю, місцеве самоврядування набуває реальної сили. Люди перестають бути просто населенням, що мешкає на певній території, і стають самоврядною громадою, кожен член якої у міру своїх можливостей допомагає становленню добробуту всіх. Отже, залучення мешканців до вирішення актуальних проблем громади має стати першочерговим завданням для органів місцевого самоврядування. Саме здійснення так званої соціальної мобілізації – об'єднання зусиль громади, яка

активно долучається до безпосередньої участі у вирішенні власних проблем, бере на себе ініціативу щодо реалізації проектів, є запорукою сталого розвитку[2 с.17].

Основні матеріали дослідження. Міжнародний досвід реалізації програм соціальної мобілізації у різних країнах, як розвинутих, так і таких, що розвиваються, показує що, створення функціональних суспільно-економічних об'єднань є найбільш ефективним механізмом подолання соціальної апатії, бідності, наслідків жорсткого централізованого управління й переходу до соціальної мобілізації та сталого соціально-економічного розвитку, особливо для сільських громад. Основною метою створення громадських об'єднань є підвищення соціальної активності та соціальної відповідальності населення для розв'язання місцевих проблем та забезпечення сталого розвитку. Додаткова мета – сприяння процесам демократизації шляхом впровадження децентралізованих методів місцевого самоврядування.

Проте формування громадських об'єднань не є обов'язковою умовою соціальної мобілізації. Головним ресурсом, який має мобілізувати громада, є люди, які своїми власними ідеями, бажаннями та справами можуть покращувати навколишнє середовище або чиєсь становище.

Таким чином, можна визначити шість етапів ефективної соціальної мобілізації: 1) наявність проблеми чи потреби, що є надзвичайно актуальною, важ-

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції за результатами досліджень 2014 року

Том 3. Економічні науки

ливою у громаді; 2) ясне усвідомлення громадою суті проблеми та розуміння, від чого залежить її вирішення; 3) створення ініціативної групи з авторитетних представників різних суспільних секторів громади; 4) чітке планування дій із залучення ресурсів, як матеріальних, так і людських,

та реалізація цього плану; 5) звітування перед громадою про виконання плану дій, залучення та використання ресурсів на кожному з етапів його реалізації; 6) подяка усім долученим до вирішення проблеми за допомогу та залучення їх знову у процесі вирішення інших проблем. Таким чином, описані етапи забезпечують циклічність проблеми, але для повторюваності такого циклу не можна зупинятися на досягнутому. Мобілізувавши громаду одного разу, потрібно зберігати активність громадян і в подальшому.

Використовуючи досвід різних фахівців з активізації громадян, можна класифікувати процес соціальної мобілізації за організаційною ознакою на:

- «формалізовану соціальну мобілізацію», тобто таку, ініціатором та координатором якої виступає створена громадою чи її представниками формалізована і зареєстрована у відповідних державних органах організація громадянського суспільства – громадська організація, орган самоорганізації населення, благодійний фонд, неприбуткове товариство тощо;

- «стихійну соціальну мобілізацію», тобто таку, що виникає стихійно, не сплановано, внаслідок згуртування громади навколо вирішення певної актуальної проблеми (проблем) без створення будь-якої організації; у такому випадку координаційну функцію виконує фізична особа – ініціатор, або група фізичних осіб – ініціативна група.

Формалізована соціальна мобілізація може здійснюватися як шляхом цілеспрямованої діяльності органів місцевого самоврядування, так і під впливом зовнішніх чинників, таких як міжнародні донорські структури. Прикладом Формалізованої соціальної мобілізації може слугувати діяльність проекту ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Серед конкретних цілей, які ставить перед собою Проект – доведення ефективності

та дієвості механізмів партнерства місцевої влади та громад, децентралізованого управління в Україні та надання соціальних послуг шляхом просування партнерських самоврядних організацій громад, які пропонують ініціативи з самопомоги в співпраці з органами місцевої влади, приватним сектором та іншими зацікавленими сторонами; підвищення належних професійних навичок та знань організацій громад і місцевої влади щодо започаткування і підтримки партнерських відносин на місцевому рівні, що сприятиме сталому соціально-економічному розвитку громад та ефективному наданню соціальних послуг; покращення інституційної спроможності самоврядних організацій громади та місцевих органів влади у сфері визначення потреб і пріоритетів громади, методів управління та моніторингу в рамках місцевого самоврядування за участю громадськості [4 с.32].

Найбільш типовим прикладом стихійної мобілізації громади є газифікація населених пунктів, переважно сіл: для проведення газу від загальної магістралі до домогосподарств мешканці акумулюють фінансові ресурси самих громадян

для виконання робіт із газифікації. Для забезпечення ведення господарської діяльності, мешканці можуть об'єднуватись в кооперативи, формалізовані чи неформалізовані. Проте ці кооперативи або існують до моменту передачі всієї газотранспортної мережі на баланс газопостачальних організацій, або, в кращому разі, перетворюються на комунальні обслуговуючі підприємства.

Висновки. Дуже часто спроби місцевої влади вирішити наявні проблеми розвитку власними силами, не залучаючи місцеве населення, не сприяють досягненню позитивних результатів, а пасивність населення, його нездатність вирішувати власні проблеми називається одним з основних стримуючих факторів успішного розв'язання муніципальних проблем і забезпечення сталого розвитку громад. Довіра та відповідальність забезпечують консолідацію суспільства та виконують мобілізаційну та мотиваційну функції.

Література.

1. Абрам'юк І. Врегулювання механізмів участі громадян в управлінні громадою / І. Абрам'юк, А. Ткачук. – К.: Легальний статус, 2011. – 64 с.
2. Беззубко Л. В. Проблеми взаємодії місцевої влади та територіальної громади / Л. В. Беззубко, О. В. Скопець, Г. Ю. Псарьов: монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Дорофієнка В. В. – Донецьк: Норд-комп'ютер, 2009. – 258 с.
3. Краплич Р. Р. Місцева влада та соціальні проекти недержавних некомерційних організацій / Р. Р. Краплич. – Рівне, 2002. – 88 с.
4. Пінчук С. А. Безпосередня участь громадян у місцевому самоврядуванні: вітчизняна практика і перспективи : монографія / С. А. Пінчук. – Острог : ІГСУ, Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. – 176 с. – (Серія «Громадянське суспільство», випуск 2). – с. 40.